

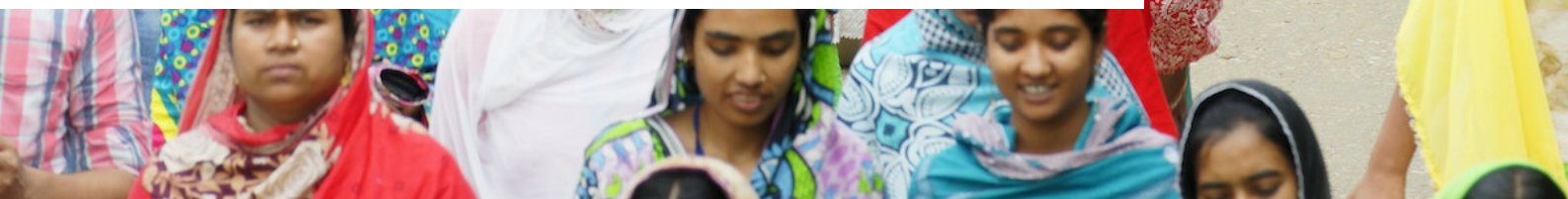

Universitetet i Oslo

Rapportering offentlige anskaffelser 2023

for offentlig sektor (ikke omfattet av åpenhetsloven)

□

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) gir offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. Et annet viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det oppdaterte nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Medlemmer i Etisk handel Norge bruker sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og bærekraftig forretningspraksis. Medlemmene er forpliktet til å jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd gjennom aktsomhetsvurderinger. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, klima, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø, klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og

aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Vedlagte rapport gjelder våre medlemmer i offentlig sektor som ikke er omfattet av åpenhetsloven og rapporten er offentlig tilgjengelig og kan lastes ned fra våre nettsider www.etiskhandel.no. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

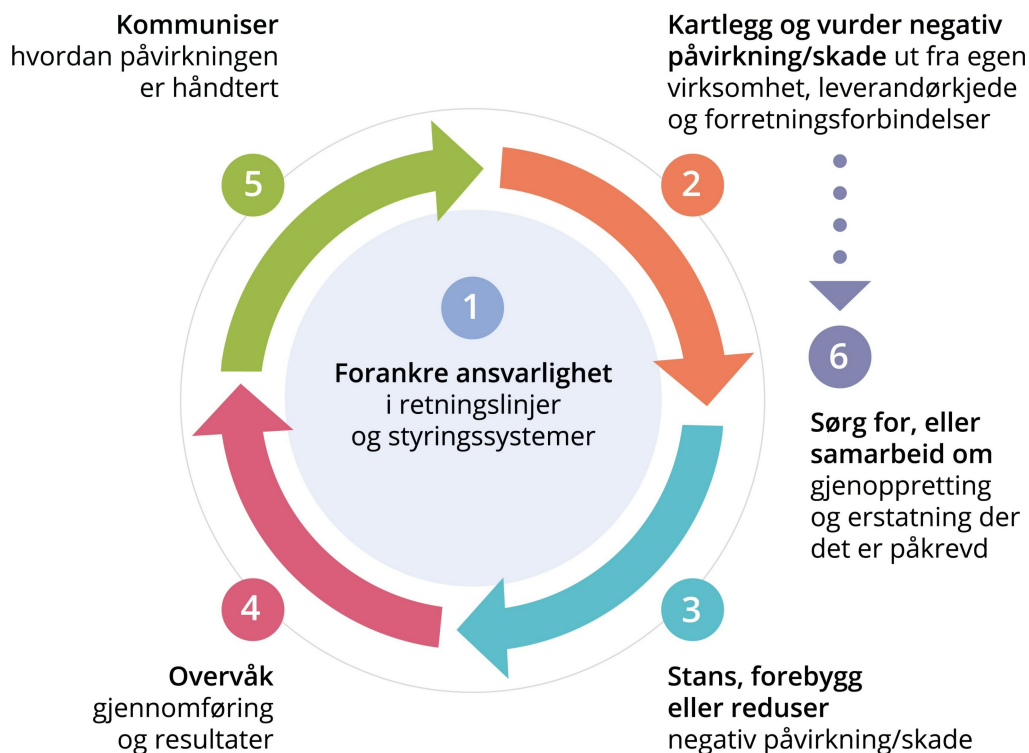

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, dyr, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/ virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

Universitetsstyret vedtok i sitt møte 9. mars 2021 strategien «Prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2021–2024». Strategien er tydelig på hvordan Universitetet i Oslo (UiO) skal vektlegge ivaretagelse av etikk- og samfunnsansvar i sine anskaffelser, herunder også klima- og miljøhensyn. Det stilles miljøkrav i relevante anskaffelser som vektet med minimum 30 prosent, og UiO har etablert en egen gruppe som håndterer klima- og miljøutfordringer ved anskaffelser. Klima- og miljøstrategien med tiltaksplan for UiO ble vedtatt og iverksatt i 2022. Arbeidet med tiltak på anskaffelsesområdet er et av satsingsområdene for å styrke klima-, miljø og bærekraftsarbeidet ved UiO.

Vår erfaring er at dersom vi skal lykkes, må vi skape kapasitet gjennom kompetanse og samarbeid. UiO bygger kapasitet blant annet gjennom medlemskap i Nettverk for miljømerket innkjøp, Etisk handel Norge, Transparency International Norge og Skift - Næringslivets klimaledere. For UiO er kjernen i dette arbeidet å finne muligheter til å foreta «bedre valg». Til støtte for å gjøre «bedre valg», har vi hjelpemidler som kan benyttes i den enkelte anskaffelse og obligatorisk elektronisk utfylling av relevante felter i vårt konkurransegjennomføringsverktøy.

Kompetanse, nettverk og styringssystemer gjør at UiO kan identifisere risiko og iverksette relevante tiltak der det kan ha effekt. Forbedring og utvikling innen innkjøpsrelatert bærekraftsarbeid er et kontinuerlig utviklingsarbeid, som blant annet drives videre gjennom deltakelse i ulike nettverk og fora, både internt og eksternt.

Systematisk utviklingsarbeid på bærekraftige løsninger og valg holder bevisstheten oppe og øker kompetansen på alle nivå i vår innkjøpsorganisasjon.

" Vår erfaring er at dersom vi skal lykkes, må vi skape kapasitet gjennom kompetanse og samarbeid. "

Arne Benjaminsen
Universitetsdirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Universitetet i Oslo

Adresse hovedkontor

Oslo

Antall ansatte

6 969

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

innkjop-etikk@admin.uio.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

For beskrivelse av organisasjonsstruktur, se UiOs organisasjonskart:
<https://www.uio.no/om/organisasjon/organisasjonskart/>

Autonomi er en sentral verdi i virksomheten, beslutninger er delegert i tre nivåer og det er om lag 300 forskjellige beslutningstakere med budsjettsdisponeringsmyndighet som avgjør prioritering av innkjøp og vektlegging av samfunnsansvar.

Sentral innkjøpsenhet koordinerer arbeidet med rammeavtaler og gir rådgivning til enhetene i forbindelse med enkeltanskaffelser. Enheten forvalter prinsipper for anskaffelser (strategi) som vedtas av universitetsstyret.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

2 850 711 491

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

934

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

1

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål: Avklare med universitetsledelsen hvilke ressurser man ønsker å bruke på arbeidet for å oppnå basisnivå i aktsomhetsvurderinger

Status: Arbeidet pågår fortsatt. Det arbeides med handlingsplan for å oppnå Etisk Handel Norges krav til basisnivå i aktsomhetsvurderinger. Temaet vurderes også i arbeidet med ny anskaffelsesstrategi.

2

Mål: Dersom avklaringen er positiv skal det utarbeides en tiltaksplan, og arbeidet skal struktureres og systematiseres for å kunne drive i henhold til Etisk handel Norge sitt basisnivå innen 2025.

Status: Tiltaksplan/handlingsplan utarbeides i forkant av endelig vedtak i universitetsledelsen.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Kartlegging og prioritering

Mål for 2024

- Ferdigstille den overordnede risikokartleggingen og utarbeide kategorier for videre prioritering og oppfølging
- Følge opp og kartlegge på prioriterte avtaler der det er relevant

2

Stanse, forebygge og redusere negativ påvirkning

Mål for 2024

- Benytte gjeldende kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden ved alle risiko-anskaffelser der markedet er modent
- Vurdere relevante tiltak som reduserer natur- og miljøpåvirkning i egen virksomhet og leverandørkjede. Gjøres på bakgrunn av risikokartlegging og ved årlig revisjon av universitetets miljø- og klimatilaksplan.
- Der risikoen vurderes som høy, ønsker man i dialog med leverandører å avklare behovet for opplæring hos ledelse og arbeidere for å stanse/forebygge og/eller redusere negative konsekvenser, for eksempel opplæring om arbeidstakerrettigheter.

3

Overvåke

Mål for 2024

- Samle og forbedre systemet for å overvåke, evaluere og rapportere på aktiviteter vi og våre leverandører gjør som del av våre aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis. Dette gjelder i selve anskaffelsesprosessen og i implementering og oppfølging av krav og målsettinger i avtaleperioden.

- Utforme rutine for årlig vurdering om våre interne retningslinjer, systemer og rutiner for aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser fungerer med ønsket effekt.

4

Kommunikasjon

Mål for 2024

- Tilgjengeliggjøre årsrapporten til EHN på vår nettside
- Informere ledelsen og kommunisere offentlig om våre risikoanalyser og vurderinger av virksomhetens negative påvirkning/skade.

5

Kunnskapsbygging

Mål for 2024

- Skaffe kunnskap om risiko på land og sektornivå i kategorien for de prioriterte anskaffelsene. Informere ledelsen om disse.
- Starte prosessen med å søke kunnskap og få oversikt for å kunne starte kartlegging av natur- og miljøpåvirkning i egen virksomhet og vår leverandørkjede, samt starte vurdering av hvor vesentlig natur- og miljøpåvirkning forekommer.
- Bygge forståelse om vårt ansvar for gjenoppretting, og hva som er god praksis på gjenoppretting.
- Søke å forstå om tiltak i forbindelse med våre aktsomhetsvurderinger kan ha uønskede konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

6

Anskaffelsesstrategi og handlingsplan for Etisk Handel

Mål for 2024

- Utarbeide, vedta, bruke aktivt og rapportere basert på handlingsplan for å oppnå medlemskap på basisnivå hos Etisk handel Norge.
- Det pågår et arbeidet med å ta frem en ny anskaffelsesstrategi. Den nye strategien skal ivareta Etisk handel Norges prinsipperklæring og øvrige forpliktelser i handlingsplanen.
- Rutiner og organisering for kontraktsforvaltning videreutvikles, og dette vil også omfatte oppfølging av etiske krav.

7

Forankre

Mål for 2024

- Universitetsstyret vedtar en anskaffelsesstrategi som slutter seg til Etisk handel Norges prinsipperklæring.
- Anskaffelsesstrategien understøtter aktiviteter og organisering slik at Etisk handel Norges basisnivå til aktsomhetsvurderinger oppnås.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/bestille/strategi/>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Utviklet av Seksjon for innkjøp. Sendt på høring til ulike beslutningsorganer. Vedtatt av styret.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

UiO har en «Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser» med medlemmer fra Seksjon for innkjøp og Eiendomsavdelingen.

Formålet med gruppen er å erverve, systematisere og dele kunnskap og teknikker slik at UiO effektivt ivaretar samfunnsansvar i sine anskaffelser.

I utgangspunktet er det den enkelte anskaffelsesrådgiver som skal vurdere de konkrete anskaffelsene og deres risiko og potensiale. Det er laget en rutine med tilhørende sjekklister som skal benyttes ved oppstart av anskaffelser. Rutinen skal sikre at man gjør risikovurderinger knyttet til samfunnsansvar (herunder etisk handel og miljø/klima). I tillegg kan den enkelte anskaffelsesrådgiver be om og motta støtte og bistand fra «Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser».

Basert på risiko velges enkelte rammeavtaler ut for rapportering til Factlines, der leverandøren selv gjør en egen vurdering, og denne følges opp av den enkelte saksbehandler. Rapporten til Factlines søker å avdekke risikoen for brudd på menneskerettigheter i leverandørkjeden.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Grunnleggende kompetanse om samfunnsansvar blant anskaffelsesrådgivere ivaretas gjennom deltakelse på seminarer og kurs som holdes blant annet gjennom våre medlemsskap i Etisk Handel Norge, Miljømerking Norge og Transparency International Norge. Man har rutiner for å sikre at informasjon og kunnskap man tilegner seg fra slike arrangementer deles og diskuteres i plenum. Videre er det flere anskaffelsesrådgivere som er sertifisert innen SOA Bærekraft.

I løpet av året har man strategisk rekruttert kompetanse på samfunnsansvar og etisk handel i Seksjon for innkjøp.

Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser bistår med spesialkompetanse der den blir etterspurt. Det ligger i gruppens mandat å vedlikeholde og tilegne seg kompetanse om samfunnsansvar. Ved høyrisikoanskaffelser er rutinen at gruppa skal kontaktes ifm utarbeidelsen av konkurransegrunnlag. Gruppen har aktivt tilegnet seg kompetanse om aktsomhetsvurderinger i løpet av 2023.

1.C Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Forankret i følgende dokumenter:

- Strategi 2030
- Prinsipper for anskaffelser
- Helhetlig klima- og miljøstrategi
- Handlingsplan for klima og miljø

Alle strategier og handlingsplaner, inkludert dokumentasjon av resultater der de måles, er tilgjengelig på virksomhetens nettside.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Våre etiske prinsipper fremkommer i konkurransegrunnlag, samt at det for anskaffelser over EØS-terskel er et obligatorisk krav å fylle ut ESPD-skjema der brudd på etiske vilkår er eksklusjonsgrunn. Vi bruker markedsdialog der det er hensiktsmessig. Anskaffelser med kontraktskrav til etisk handel brukes som minimum egenrapportering i kontraktsoppfølgingen.

1.D.2 Hvordan jobbes det med å ivareta prinsipperklæringen?

Det er startet et arbeid som har som mål at UiOs anskaffelsesstrategi og organisering støtter opp om Etisk Handel Norges prinsipperklæring og kravene som stilles for å være på basisnivå i aktsomhetsvurderinger. Basisnivå er laveste nivå for medlemskap hos Etisk Handel Norge.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

I 2022 ble det utarbeidet en sjekkliste for vurdering av samfunnsansvar i anskaffelser. I 2023 gjorde man en evaluering av bruk og nytte, og på bakgrunn av dette har man foretatt en revisjon. Sjekklisten har endret navn til "Rutine for ivaretagelse av samfunnsansvar i anskaffelser" for å reflektere dets betydning i UiOs anskaffelsespraksis.

UiO har i løpet av 2023 inngått kontrakt om levering av bærekraftig catering. Dette er en omfattende avtale som treffer alle virksomhetsområder, ansatte og studenter. Avtalen har bidratt til svært stor oppmerksomhet om UiOs krav til bærekraft på området, og man har fått godt innblikk i ansatte og studenters meninger og oppfatninger. Det har gitt verdifull kunnskap om hvordan man kan gjennomføre liknende prosesser i fremtiden. Det er ønskelig å igangsette et nytt samarbeid mellom forskningsmiljø og anskaffelsesenheten med høye krav til bærekraft i anskaffelser i 2024.

I 2023 har man startet arbeidet med å oppnå medlemskap på basisnivå hos Etisk handel Norge. I den forbindelse har man hatt fokus på at man trenger å utvikle rutiner og gjøre organisasjonsmessige tilpasninger for å støtte opp under dette arbeidet. Dette tas med i arbeidet med ny anskaffelsesstrategi.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, dyr, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, dyr, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

2.A.1 Risikokartlegging

En overordnet risikokartlegging av anskaffelsesporteføljens ca. 200 aktive avtaler, samt de som er planlagt for 2024, er under arbeid og vil bli tatt i bruk i løpet av 2024. Kartleggingen har til hensikt å belyse risikoområder/kategorier med hjelp av kjente kilder som f.eks. høyrisikolisten til DFØ, og skal ta utgangspunkt i egen virksomhet og leverandørkjede for analyse av risikofaktorer på land-, sektor- og produktnivå. Gruppe for samfunnsansvar i Seksjon for Innkjøp har som oppgave å utarbeide og jevnlig følge opp risikokartleggingen.

Kartleggingen vil revideres jevnlig og på sikt er det overordnede målet en integrering av risikovurderingsprosessen på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og anti- korrupsjon, i eksisterende interne rutiner, samt sporbarhet på flertallet av produkter i avtaleporteføljen.

I den enkelte anskaffelsen skal anskaffelsesrådgiver, i samråd med kjøpende enhet, selv vurdere risiko og utarbeide krav og kriterier. For dette har seksjonen utarbeidet en rutine for å ivareta og dokumentere samfunnsansvar i anskaffelsen. Rutinen inneholder en rekke vurderingstema og referanser til kilder for vurderinger. Ved behov kan "Gruppe for Samfunnsansvar" bidra med videre kilder for risikovurdering.

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Leie og vask av klinikkutrustning
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktvilkår	Anvendt DFØ/EHN sine etiske kontraktvilkår

2

I hvilke type anskaffelser	Catering
Ant. leverandører på avtalen	4
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Virksomhetenes modenhet og systemer for sporbarhet i verdikjede og aktsomhetsvurderinger har blitt tillagt stor vekt.
Anvendt som kontraktsvilkår	Krav knyttet til aktsomhetsvurderinger og sporbarhet til primærprodusent og alle ledd i verdikjeden.

3

I hvilke type anskaffelser	PC og Mac med skjermer og tilbehør
Ant. leverandører på avtalen	4
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktsvilkår	Krav til aktsomhet ved å beskrive og redegjøre utfordringer som skal følges opp.

4

I hvilke type anskaffelser	Laboratorierekvisita
Ant. leverandører på avtalen	7
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktsvilkår	Anvendt DFØ/EHN sine etiske kontraktsvilkår

5

I hvilke type anskaffelser	Sikker utskrift
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktsvilkår	Krav til aktsomhet ved å beskrive og redegjøre utfordringer som skal følges opp.

6

I hvilke type anskaffelser	Server infrastruktur
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktsvilkår	Krav til aktsomhet ved å beskrive og redegjøre utfordringer som skal følges opp.

I tillegg har det vært foretatt oppfølging på etiske kontraktsvilkår i 2023 for følgende avtale:

Tanntekniske produkter og tjenester.

For denne avtalen har man anvendt DFØ/EHN sine etiske kontraktsvilkår. Man har bedt leverandøren om å kartlegge og vurdere risiko i egen verdikjede, noe leverandøren har rapportert på i 2023.

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Relatert tema	Geografi
<p>Kjøp av mat og drikke</p> <p>UiO har i løpet av 2023 hatt stort fokus på bærekraftig mat. Det er inngått en cateringavtale med en helhetlig bærekraftsstrategi, der flere risikoer innefor helse, menneskerettigheter og miljø har blitt ivaretatt.</p>	<p>Tvangsarbeid Barnarbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Miljø Korrupsjon Dyrevelferd Utslipp Drivhusgasser</p>	<p>Globalt</p>
<p>Kjøp av IKT produkter</p> <p>UiO jobber kontinuerlig med bærekraftige IT- og AV-utstyranskaffelser. Gjenbruk, ombruk og gjenvinning prioriteres, krav til etisk handel blir brukt der det er hensiktsmessig.</p>	<p>Tvangsarbeid Miljø Utslipp Drivhusgasser Avfall Materialbruk</p>	

UiO legger, som et minimum, til grunn DFØs høyrisikoliste for prioritering av kategorier med risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Herunder kategoriene: Kjøp av biler og andre kjøretøy, Tekstiler, arbeidsklær og fottøy, Kjøp av møbler, Kjøp av leke- og idrettsutstyr, Kjøp av kontorrekvisita, Kjøp av medisinsk forbruksmateriell, Kjøp av mat og drikke, Produkter som inneholder konfliktmineraler, Kjøp av IKT- produkter og Kjøp av bygg- og anleggsmaterialer.

Hvilke krav og kriterier som stilles i den konkrete anskaffelsen baserer seg i tillegg til risikovurderingen på en vurdering av konkurranse i markedet.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Det er stor risiko for brudd på menneskerettigheter og skade på miljø og klima innen kategori for kjøp av mat og drikke. I tillegg har kategorien påvirkning på helse, miljø og sikkerhet.

For inngåelse av ny cateringavtale ble det gjort et omfattende og grunnleggende forarbeid. Kartleggings- og dialogmøter ble holdt som rundebordsamtaler der interessenter (aktører) fra hele bransjen deltok (ikke kun aktuelle leverandører til avtalen). Det ble brukt forskningsressurser i nært samarbeid med anskaffelsesteamet for å sikre et forsknings- og faktabasert grunnlag for prioritering av risiko. Avtalen inneholder en partnerskapsplan som sikrer høy grad av dialog og utvikling gjennom kontraktsperioden. Man har en helhetlig tilnærming til bærekraft.

For anskaffelse av blomster som skal lyses ut i 2024 planlegges det å bruke noe av den samme metodikken som ble brukt i anskaffelse av catering. Kategorien er ikke nevnt på høyrisikolisten til DFØ, men har flere kjente risikoer knyttet til miljø og menneskerettigheter og det vil være nødvendig å ha en helhetlig bærekraftstilnærming også her.

Flere større anskaffelser er i tillegg under planlegging og vurderes opp mot lignende metodikk og helhetlig tilnærming til bærekraft.

Videre arbeider vi tett opp mot fagmiljøer og andre offentlige oppdragsgivere for kontinuerlig oppdatering i forhold til risikobildet i bransjene vi handler fra.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, dyr, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Kjøp av mat og drikke UiO har i løpet av 2023 hatt stort fokus på bærekraftig mat. Det er inngått en cateringavtale med en helhetlig bærekraftsstrategi, der flere risikoer innefor helse, menneskerettigheter og miljø har blitt ivaretatt.
Overordnet mål :	All på mat som kjøpes av UiO skal produseres og leveres på en bærekraftig måte. Dette defineres som å operere innenfor rammene av planetens tålegrenser, samt ivaretagelse av sosiale vilkår og menneskerettigheter.
Status :	Målet er nådd ved hjelp av minimumskrav til ytelsen, og rapporteres på årlig av leverandørene.
Mål i rapporteringsåret :	Implementere avtalene så minimumsmålene til bærekraft er nådd.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Krav om at leverandør skal gjennomføre aktsomhetsvurderinger.

Leverandør skal videre føre ingredienslister som viser at kravene til helse, sporbarhet, ivaretagelse av menneskerettigheter i verdikjeden, naturpåvirkning og klima er nådd.

Leverandørene skal sammen med UiO revidere måloppnåelse årlig, og sette nye utviklingsmål som vil ytterligere forsterke bærekraft i leveransen.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Første rapportering skal foreligge i mars 2024. Resultatene på leverandørens prestasjoner på bærekraft vil være avgjørende for deres omfang av kontrakt og tilhørende omsetning påfølgende periode.

<p>Prioritert negativ påvirkning/skade</p>	<p>Kjøp av IKT produkter</p> <p>UiO jobber kontinuerlig med bærekraftige IT- og AV-utstyrsanskaffelser. Gjenbruk, ombruk og gjenvinning prioriteres, krav til etisk handel blir brukt der det er hensikstmessig.</p>
<p>Overordnet mål :</p>	<p>Kjøpe produkter med lang levetid og fornuftig etterbruk.</p>
<p>Status :</p>	<p>Levetid mellom 4 og 5 år er oppnådd på brukerutstyr og over 7 år på sentralt utstyr. Dette er over normtallet på rundt 3 år. Hoveddelen av utstyret (65%) repareres, gjenbrukes og/eller ombrukes, og øvrig utstyr går til forsvarlig resirkulering. Dette sikres gjennom rammeavtale på håndtering av brukt IKT-utstyr.</p>
<p>Mål i rapporteringsåret :</p>	<p>Ikke fastsatt egne mål annet enn fortsettelse av praksis nevnt ovenfor.</p>

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

N/A

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

N/A

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

1. Benytte Svanemerket eller tilsvarende merkeordninger der det er relevant. Utviklingen følges opp med måleindikator.
2. Øke omfanget av gjenbruk og vurdere rammeavtaler med leverandører i sirkulærmarkedet. UiO har et mellomlager for møbler. Man ønsker i 2024 å få på plass en løsning for digital formidling av møbler til ombruk.
3. Unngå unødvendige engangsprodukter på møter og arrangementer.
4. Tilby bærekraftig mat som en del av rammeavtale for catering. Opplæring av leverandører på aktsomhetsmetodikk.
5. Forlenge levetiden på IT-utstyr.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

1. Klimaregnskap.
2. Kutt i flyreiser.
3. Inn tatt livssyklus kostnader som del av prisskjema.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Det er utarbeidet en rutine for ivaretagelse av samfunnsansvar ved anskaffelser som skal benyttes i alle anskaffelser over 100.000 NOK.

Rutinen omfatter følgende tema: Miljøpåvirkning og klima, Livssyklus-kostnader (LCC), menneskerettigheter, begrensninger av antall ledd i leverandørkjeden, universell utforming, arbeidslivskriminalitet og lærlinger.

UiO gjennomfører konkurranser innen en rekke ulike kategorier. Utfordringene varierer mellom markedene og en rekke markeder framstår som umodne. I konkurransen foretas det en konkret vurdering om hva som er vesentlig risiko og hvilke muligheter som finnes for å redusere negative virkninger. Det gjennomføres markedsundersøkelser og intressentdialoger i risikoanskaffelser og i kategorier der vi er mindre kjent med markedet. I noen anskaffelser, utvalgt på grunnlag av høy risiko, brukes interne ressurser i form av forskere og andre eksperter.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

I anskaffelser som omfatter risikokategorier der det er relevant og markedet er modent, stiller vi krav om sertifiserte produkter som for eksempel Svanemerket og Fair Trade. Det stilles også krav til leverandører om miljøledelsesystem der dette er relevant.

I bestillingssystemet søker vi å synliggjøre miljømerkede produktene i kataloger og å gjøre disse til prioriterte valg for innkjøperne ved bestilling. På denne måten sikres det at relevant informasjon er tilgjengelig i beslutningssituasjonen.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Vår standard for konkurransegjennomføring inneholder en egenerklæring for de åtte grunnleggende ILO-konvensjonene. Leverandør skal bekrefte at firmaet følger konvensjonene og at det arbeides systematisk med å forsikre at firmaets underleverandører innfrir kravene. Leverandør skal bekrefte at dersom det oppdages brudd på ovennevnte konvensjoner hos underleverandører, vil det iverksettes tiltak mot den aktuelle underleverandøren for å sikre oppfyllelse av kravene, eller at samarbeid med de aktuelle underleverandørene avsluttes.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

For å motvirke korrupsjon i egen virksomhet benyttes habilitetsskjema i alle anskaffelser. Vi har vedtatt etiske retningslinjer som gjelder for saksbehandling og som også gjelder for leverandører. UiO er medlem av Transparency International Norge som med jevne mellomrom inviteres for å holde foredrag/kurs i forbindelse med kompetanseheving.

Der det er henniktsmessig brukes kontraktsvilkår for etisk handel i risikoanskaffelser. Kontraktsvilkåret legger opp til oppfølging i kontraksperioden. Vi er bevisst på at flere av markedene vi handler i har risiko for korrupsjon og bestikkelser, men har enda ikke gjort noen konkrete funn. Der oppfølgingen avdekker funn, vil vi benytte aktsomhetsmetoden for å følge opp dette ytterligere.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø.

UiOs ledelse har vedtatt "Miljø- og klimastrategi for UiOs eiendomsvirksomhet". Innen 2040 skal UiOs eiendomsvirksomhet være klimanøytral. Se mer her: <https://www.uio.no/om/strategi/miljo/eiendom/miljoklimastrategi/> I nye bygg og ved totalrehabiliteringer har UiO begynt med produksjon av egen varme og energi der det er mulig. UiO har senket innnetemperaturen, og utnytter smarte styringssystemer for å gjøre energibruken mest mulig effektiv.

UiOs tiltaksplan for klima og miljø viser hvordan UiO skal nå sine mål i vår helhetlige klima- og miljøstrategi, og revideres årlig.

UiO har etablert Grønt kontor. Dette er en arena for studenter og ansatte som har ideer og innspill til hvordan UiO som studie- og arbeidsplass kan bli mer bærekraftig.

Mer informasjon om klima, miljø og bærekraft ved UiO og enkelte fakulteter finnes her: <https://www.uio.no/om/klima-miljo/>

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåking av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

Det er den enkelte anskaffelsesrådgiver som foretar vurderinger. Ut i fra vurderinger gjennomføres det tiltak som markedsdialog, krav om bruk av standarder, eventuelt anvendelse av DFØ og Etisk Handels standard kontraktvilkår, med påfølgende oppfølging. Det foretas ikke systematisk evaluering eller aggregering, men benyttes anerkjent metodikk som forventes å virke forebyggende og være egnet til å avdekke og rette eventuell skade.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

1 leverandør har vært fulgt opp på etiske krav i løpet av rapporteringsåret gjennom egenrapportering.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	
Hvor i leverandørkjeden?	
Tiltak iverksatt for å rette avvik	
Status	

Det er ikke funnet avvik fra etiske- og sosiale krav. Enkelte leverandører har ikke fullført sin registrering i Factlines (vårt verktøy for oppfølging av etiske krav og kartlegging av risiko for brudd på etiske krav), og dermed ikke rapportert på risiko for 2023. Dette følges opp i 2024.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

På egne nettsider:

<https://www.uio.no/om/klima-miljo/klimaregnskap/>

<https://www.uio.no/om/klima-miljo/>

<https://www.uio.no/om/strategi/miljo-og-klimastrategi/>

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Ved eventuelle negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø vil vår forpliktelse være å følge opp, gjennom de leverandører vi har valgt, at de bidrar til og sikrer oppretting. Dette skjer i de tilfeller der kontraktsvilkårene er innarbeidet.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

UiO har ikke i rapporteringsåret registrert avvik til behandling eller oppfølging.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Kontaktinformasjon:

Universitetet i Oslo
Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser
innkjop-etikk@admin.uio.no